

PROSVETNI DELAVEC

STEV. 15

Ljubljana, 14. oktobra 1954

LETO V.

Urejuje uredniški odbor. Odgovarja Jože Zorn. Uredništvo in uprava
Nazorjeva 3/I. Telefon številka 21-397. — Letna naročnina din 300.—
Stev. ček. računa 604-Te-140. — Tiska Tiskarna »Slovenskega poročevalca«

GLASILO ZDRUŽENJ PROSVETNIH DELAVCEV

Združitev filozofske in prirodoslovno-matematične fakultete

Tudi univerza bo dobila v kratkem svoje družbeno vodstvo. Da bi bilo to čim bolj učinkovito, je zvezna Ljudska skupščina, ko je sprejemala splošni zakon o univerzah, pooblastila republiške izvršne svete, da sklepajo o morebitnih združitvah posameznih sorodnih fakultet. Izvršni svet Ljudske skupščine LRS se je te svoje pravice poslužil ter odločil, da se med drugim združita tudi prirodoslovno-matematična in filozofska fakulteta v eno fakulteto z dveh oddelkov. Izvršni svet sicer s tem sklepom ni preudriral bodoče organizacijske oblike, v kateri se bo razvijal študij teoretskih predmetov na univerzi, saj je v komentarju bilo naglašeno, da bodo te stvari dokončno reševali novi sveti fakultet in svet univerze, vendar pa je s tem odlokom le nakazal smer, ki se nam vidi zelo primerna, če ne že kar nujna. Mogoče se bo zdelo to stališče čudno sprito dokaj kratke samostojnosti obeh fakultet. Res je prirodoslovno-matematična fakulteta »izšla« iz filozofske šole leta 1949 (zakaj je bila ta razdružitev takrat potrebna, nam danes ni prav jasno, vemo pa, da je profesorji zbor ni sprejel z navdušenjem, kot se tudi sedaj ne navdušuje za započetno združitev), toda ta čas povsem zadošča, da ugotovimo, da znanstvene stroke, ki se goje na tej fakulteti, niso živele drugačnega življenja kot bi ga živele v sklopu filozofske fakultete, da si torej niso ustvarile nekega novega okvira, neke resnične fakultete, ampak so ostale skupine in skupnice brez preprčljive notranje povezanosti. Menim, da bi samostojna prirodoslovna fakulteta imela svoj raison d'être — toda samo v tem primeru, če bi na njej dobivali svoje teoretske osnove iz matematike, fizike, kemije, biologije tako bodoči srednješolski učitelji kot tudi tehniki ali medicinci ali agronomi in gozdarji, če bi se v njenih laboratorijih koncentrirala vsa sredstva, ki jih porazdelimo sedaj na tucat istoimenskih institutov, tako da končno nikomur nič ne ostane, če bi se v njenih inštitutih vsak dan srečevali in medsebojno opaljšali vsi tisti maloštevilni fiziki-teoretični, kemiki-teoretični, biologi-teoretični, kar jih premore mali slovenski narod, namresto da se ljubosumno zapirajo v »svoje« inštitute na »svoji« fakulteti. Taka fakulteta bi bila zares fakulteta! Seveda drži, da do take koncentracije ne more priti v materialnih pogojih, v kakršnih fakulteta dela danes. Toda pomisliti moramo, da se ti pogoji še precej časa ne bodo spremenili, dotlej pa bo skupnost teh dveh fakultet obema le od koristi. Štiri stvari so predvsem, ki nam tako stališče narokujejo. Prva — družbeno upravljanje. Čim večja je namreč razdrobljenost fakultet, toliko manjša je verjetnost, da bodo v vse družbeno formirane svete prišli zgolj tisti državljani, ki bodo sposobni dati univerzi in fakultetam novo vsebino. Druga stvar je — izkušnja. Izkušnja, ki je pokazala, da se male fakultete skoraj nujno spreminjajo v »šole« z nedovoljnim jamstvom za kvaliteto visokošolskega dela. Tretja stvar — trenutna situacija. Obe fakulteti sta — glede na študente seveda — prvenstveno vzgajališči učiteljskega kadra za srednje šole. Zaradi te, sedaj prevladujoče naloge, na kateri je pa vsa naša družba izredno močno zainteresirana in si želi na tem področju tudi prav konkretnih sprememb, nikakor ne kaže, da bi fakulteti delali po različnih načelih vidikih v vzgoji učiteljskega kadra. Brez dvoma se tako enotnost laže da doseči na združenih kakor pa na razdruženih fakulteti. Četrta stvar pa je reforma srednjega šolstva, ki se pripravlja. Nekateri njeni obrisi se že kažejo. Predvsem je očitno, da bomo zahtevali od srednješolskega učitelja obvladane kompleksnejše snovi kot pa jo dajejo posamezne specializirane skupine, da so že tudi sedaj prišle nekatere absolutne v mučen položaj, iz katerega le s težavami iščejo izhoda. Posredovanje bolj kompleksnega znanja pa je mogoče z vsemi variantami dajati le pod enotnim upravnim-tehničnim vodstvom vseh študijskih panog, ki prihajajo za delo na srednji šoli v pošte.

Mrs

Uvod v splošno razpravo o naši prosvetni politiki

Svet za prosveto in kulturo je imel v dneh 13., 14. in 15. svojo veliko proračunsko razpravo, za katero je pripravil obsežen material. O seji bomo poročali v naslednji številki, danes pa objavljamo iz gradiva, ki so ga dobili člani sveta, poročilo o situaciji na predškolskem področju ter o problematiki splošno izobraževalnega šolstva.

Poročilo Sveta za prosveto in kulturo o delu na predškolskem področju v letu 1953-54

Vloga vrtcev

V prvih povojnih letih smo ustanavljali vrtce (domove igre in dela) samo iz socialno-političnih razlogov. Potrebno je bilo omogočiti materam zaposlitev v proizvodnji in aktivno sodelovanje v družbeno — političnem življenju, obenem pa zaščititi otroke. Ko smo torej ustanavljali predšolske ustanove, smo mislili bolj na potrebo po zaposlitvi ženske delovne sile v proizvodnji, kakor na potrebo po sistematični vzgoji predšolskih otrok. Posledica takšnega pojmovanja je še danes poudarjenje socialno zaščitnega značaja teh ustanov (v novi uredbi o socialnih ustanovah so vrtci s prehrano opredeljeni kot socialne ustanove) in omalovaževanje vzgojne vrednosti predšolskih ustanov in neupoštevanje predšolske vzgoje v sistemu izobraževanja in vzgajanja. Predšolske ustanove — vrtci s prehrano — so socialno zaščitne ustanove samo glede na to, da nudijo socialno ogroženim otrokom oskrbo. Glede na smoter in vsebino pa so vzgojnega značaja. Problem socialne zaščite predšolskih otrok zaposlenih mater je rešen z otroškimi dodatki, sicer pa spada v pristojnost organov socialnega skrbstva. Zaradi pedagoške zaščite otrok pa smo osnovali novo obliko vzgojne ustanove, vrtce brez prehrane, ki ima izključno vzgojno nalogo, je torej samo vzgojna ustanova in dostopna vsem predšolskim otrokom. Dotok otrok vanje se stalno veča, kar narašča z uspehi tudi zaupanje staršev. V preteklem letu se je število predšolskih ustanov povečalo od 125 na 138, število v njih zajetih otrok pa na 6.969, to je za 15% lanske zasedbe, kar da 16% od vseh 44.763 predšolskih otrok na terenu.

Vrtci kot vzgojne ustanove bodo odigrali svojo vlogo, ko bodo postali masovni, ko bo predšolska vzgoja upoštevana kot začetna stopnja v splošnem izobraževanju — vzgojnem sistemu. Odpiranje predšolskih ustanov v sedanji dobi ne zahteva več le gospodarsko — politični razlogi. Potreba po predškolski vzgoji je utemeljena v zakonitosti otrokovega psihofizičnega razvoja. Rezultati ameriške eksperimentalne psihologije povedo, da je v starosti 3—7 let živčni sistem najbolj plastičen, vpliv okolja na otrokov razvoj najmočnejši, iz česar sledi, da je od vzgojnega procesa v predškolski dobi v veliki meri odvisen ves nadaljnji telesni in duševni razvoj.

Omrežje

Omrežje predšolskih ustanov ni enakomerno razširjeno. V okrajih, kjer vrtci že obstajajo, je interes za ustanove večji, ponekod pa je na tem področju mrtvilo. Okraj Črnomelj vrtcev sploh nima in jih v 10-letnem perspektivnem planu ne predvideva. V okraju Ptuj je v vrtcih 1,6% predšolskih otrok, v okraju Krško 2,2%, v Mariboru okolici 2,4%, v Celju okolici 3,5%, največ predšolskih otrok je zajetih v Mariboru 11,1%, v Ljubljani 7,3% in Trbovljah 9,3%. Ustanavljanje otroških vrtcev smo doslej prepuščali družbeni iniciativi in dejavnosti, ki pa v zadnjih letih popušča. Zato bi bili potrebni zakoniti predpisi oziroma določbe o obveznem ustanavljanju vrtcev, da bi zagotovili pravilno širjenje predšolske vzgoje tudi v krajih, kjer ni dovolj družbene iniciative. Dosedanje pomanjkanje ustreznih pravnih določil na področju predšolske vzgoje je bilo deloma rešeno z zakonom o socialnih zavodih. Predvidena uredba o vrtcih se je zaradi tega zakona zakasnila in je še v delu. V zadnjem letu se je odnos ljudskih odborov do predšolskih ustanov močno izboljšal, kar je predvsem vplivalo na finančni položaj vrtcev. 58% vseh vrtcev je na proračunih ljudskih odborov, 42% je finančno samostojnih.

Vprašanje kadra

Interes za predšolsko vzgojo je velik pri starših, preslab pa med mladino. Okrajji javljajo velike potrebe po kvalificiranem predškolskem kadru, nič pa si ne prizadevajo za naraščanje, zato nam sposobnih vzgojiteljic manjka. V predšolskih ustanovah je zaposlenih 20,4% vzgojiteljic s popolno srednješolsko izobrazbo in 79,6% vzgojiteljic tečajnic. Po čl. 37 Uredbe o nazivih in plačah uslužbencev v prosvetno — znanstveni službi so bile tečajnice prevedene v vzgojiteljsko zvanje pod pogojem, da dosežejo v določenem roku popolno srednješolsko kvalifikacijo. Rezultati dopolnilnega šolanja od julija 1950 do danes so slabi. Z uspehom dopolnjuje svojo kvalifikacijo 38,4% vzgojiteljic, dočim se 41,2% vzgojiteljic ni vključilo v dopolnilno šolanje, oziroma ne uspevajo pri študiju. Zato bi morali letos in prihodnje leto odpuštili iz prosvetne službe okoli 100 vzgojiteljic — tečajnic. Zanje nimamo nadomestila. Če bi jih odpuštili, bi morali zapreti več vrtcev in nato nekaj let dušiti pobudo in potrebo po razvoju predšolskih ustanov. Tudi prirastek kvalificiranih vzgojiteljic, absolutno srednje vzgojiteljske šole bo znašal prihodnja 4 leta povprečno samo 35 absolutno letno, kar je premalo, zato bo moral polkvalificiran kader še precej časa marsikje samostojno voditi predšolske oddelke. V urejenih pogojih nam je pomožni kader potreben za razbremenitev vzgojiteljic pri vzgojnem delu s tem, da prevzame telesno in podobno. Šele v tako izboljšanih delovnih pogojih bi imele vzgojiteljice možnost sistematično usmerjati otrokov telesni in duševni razvoj. Pričakujemo, da bi s tem postal ta poklic mladini privlačnejši kakor doslej. Sedanje pomanjkanje predšolskih vzgojiteljic in njihova preobremenjenost z negovalnimi posli nam narekuje sklep, po katerem tudi strokovno slabših vzgojiteljic ne moremo odpuščati. Prisiljeni smo jih obdržati in preuvrstiti v polkvalificiran naziv. Ker sedanja uredba takega zvanja nima, predlagamo, naj se v prosvetno — znanstveni službi ponovno uvede poklic pomožne vzgojiteljice s XVII. začetnim plačilnim razredom in možnostjo napredovanja do XIII. plačilnega razreda.

Izpopolnitev študija

Organizirali smo okrajne študijske grupe pod vodstvom okrajnih inšpektorice za predšolsko vzgojo odnosno inštruktorice iz vrst vzgojiteljic. Študijska grupa pomaga posameznim slabšim vzgojiteljicam do večjega znanja in dviga vseh kader s svojega področja na višjo strokovno stopnjo. Študij je organiziran že v 16 okrajih. Obenem smo sestavili navodila za delo in sicer na področju glasbene vzgoje (navodila so pripravljena za tisk), telesnega vzgajanja in ročnega dela ter splošna navodila.

Delo inšpektorjev

Proučevali smo usposobljenost absolventk srednje vzgojiteljske šole in dali predlog za podaljšanje šolanja na pet let. Izboljšali smo delovne pogoje vzgojiteljicam (znižanje delovne norme od 6 na 5 ur, honorar za nadurno delo).

Vso dejavnost na predškolskem področju smo tesno približali Zdrženju vzgojiteljic. V marsičem smo jo prenesli na samo Zdrženje (tečajji, študij) ter pritegnili k sodelovanju srednjo vzgojiteljsko šolo, pri čemer smo dajali društvu finančno in strokovno pomoč. Naš cilj je usposobiti Zdrženje vzgojiteljic, ki je še mlado, za samostojno dejavnost, pomagati mu, da se z delom uveljavi in da si vzgoji naraščaj, ki bo težil in vodil k višji strokovnosti.

Problemi in naloge

Najaktualnejši problemi so naslednji: 1. Vrtce vzdržujejo deloma starši ljudski odbori. Kljub temu, da so dajale ljudskih odborov za enega predšolskega otroka v vrtcu precejšnje (povprečno 6.200 din v l. 1953) še ne zadoščajo in bi jih bilo treba zvišati za okoli 30%. 2. Sprejeti bi bilo treba uredbo o vrtcih, ker bi bile občine tako primorane, da sprejmejo vrtce v svoje proračune. Kjer je namreč manj razumevanja, jih odklanjajo prav z utemeljitvijo, da vrtci niso zakonito priznani in jih torej ljudski odbori niso dolžni vzdrževati. 3. Vzgojiteljice, ki so doslej študij zanemarle ali zaradi nenadarnosti nimajo pogojev za napredovanje, naj se prevedejo v polkvalificirani kader. Zato naj se ponovno uvede poklic pomožne vzgojiteljice. Za Slovenijo je bila ukinitev preuranjena. Pomožne vzgojiteljice naj se uvrstijo v nižji začetni plačilni razred z omejeno možnostjo napredovanja po službenih letih. Predlog: XVII. do XIII. plačilni razred. V to zvanje bi takoj prevedli vse vzgojiteljice, ki nimajo pogojev za popolno kvalifikacijo, v bodoče pa tudi pomožne osebe, ki ga bomo morali namestiti zaradi razbremenitve kvalificiranega kadra.

Nekaj osnovnošolskih problemov z vidika dela v šolskem letu 1953-54

Nižje gimnazije v sestavi obveznega šolstva

Organizacija osnovnih šol

V LRS smo imeli v šolskem letu 1953/54 — 1.138 osnovnih šol s 144.285 učenci.

Glede na organizacijsko strukturo je bilo:

285 šol enooddelčnih ali	25,3%
405 šol dvo- in trooddelčnih ali	35,7%
444 šol štiri- in večooddelčnih ali	39%

Niže organiziranih šol (eno- dvo in trooddelčnih) je torej 694 ali 61% vseh osnovnih šol. Te šole obiskuje 40.507 učencev ali 28,1% vseh osnovnošolskih otrok. Enooddelčne šole, ki so najnižja organizacijska stopnja v sistemu splošnoizobraževalnega šolstva, je obiskovalo 8.800 učencev ali 6%.

Niže organizirane šole

Vsekakor predstavljajo nižje organizirane šole poseben problem v šolstvu ne le z organizacijske, marveč tudi pedagoško-kandidatne strani. Zaradi tega morajo sveti za prosveto in kulturo nenehno proučevati možnosti izboljšanja in urejevanja nižje organiziranih šol. V lanskem letu so šla prizadevanja v smeri znižanja števila enooddelčnih šol. Uspešno nam je malone vse enooddelčne šole z več kot 40 učenci razširili v dvoooddelčne. Tako se je organizacijska struktura izboljšala, zlasti v primorskih okrajih. Vendar so mnogi okrajni SPK, v preveliki vni za izboljšanjem organizacijske strukture šolstva za vsako ceno, v številnih primerih neutemeljeno ukinili nekatere enooddelčne šole, a šoloobvezne otroke prešolali v sosednji kraj. Ti nepremišljeni, nepreučeni ukrepi so povzročali pri prebivalstvu nezadovoljstvo in odpor (zlasti v primorskih krajih ter v okraju Murska Sobota). Mnogi starši niso svojim otrokom dovolili obiskovati sosednje šole (Podgrad, Predloka, Barka: sežanski okraj), tako so ostali brez pouka. Naš SPK ni mogel preprečiti teh ukrepov, ker so bili storjeni brez njegove vednosti.

Posebej moramo obravnavati vprašanje šolanja otrok, ki žive v oddaljenih planinskih predelih. Tako n. pr. je bilo precej mladine v manjših zaselkih tolminskih hribov delj časa brez pouka. Stanje se je sicer v lanskem letu izboljšalo, vendar so še ostali učenci dveh zaselkov brez pouka. To vprašanje bo treba rešiti z ukrepi, ki bodo imeli trajnejši značaj. V teh krajih naj bi delovali ambulantne (potovalne) šole.

Rekli smo že, da predstavljajo nižje organizirane šole poseben organizacijski in pedagoški problem, a povrh vsega veliko gospodarsko obremenitev. Stroški so zaradi nizkega števila otrok nesorazmerno večji kot za višje organizirane šole. Sprito tega je vsaj z gospodarske strani razumljiv sklep občinskega odbora v Rušah, da bo vse otroke iz enooddelčne šole na Smolniku na Pohorju (2 uri od Ruš) prešolal na osnovno šolo v Rušah. Učenci naj bi stanovali v dijaškem domu. Na občini so ugotovili, da jih manj stane vzdrževanje devetih otrok v dijaškem domu, kot vzdrževanje šole in učitelja na Smolniku. Račun je z gospodarske strani jasn in razumljiv, ni pa s pedagoške. Ne moremo dovoliti, da bi otroke v najbolj oddaljenih krajih njihovega razvoja iztrgali iz družinskega okolja.

28,1% šoloobveznih otrok v Sloveniji obiskuje pouk na nižje organiziranih šolah. Vsekakor so ti v neenakopravnem položaju z vrstniki, ki se izobražujejo v boljših pogojih. Potrebne bodo korenite reforme v organizaciji nižje organiziranega šolstva. Vendar pa je ureditev tega vprašanja daljši proces ter je vezan z velikimi gnetnimi sredstvi. Danes ga je težko v celoti rešiti, vendar pa moramo storiti že sedaj vse, kar razpoložljiva sredstva dovoljujejo, in to:

1. znižati število enooddelčnih šol z več kot 40 učenci, dvoooddelčnih z več kot 90 učenci ter trooddelčnih z več kot 120 učenci, s tem, da nastavljam več učiteljstva v okrajih, kjer je največ nižje organiziranih šol;

Kulturna revolucija napreduje

10. OKTOBRA SO SLOVESNO ODPRLI NOVO POSLOPJE POPOLNE GIMNAZIJE V DELAVSKEM MESTU RAVNE NA KOROŠKEM

RAVNATELJ GIMNAZIJE DR. FRANC SUŠNIK ODLIKOVAN Z REDOM DELA II. STOPNJE IN Z REDOM BRATSTVA IN ENOTNOSTI II. STOPNJE

Prosvetni delavci Slovenije iskreno čestitamo delovnemu ljudstvu koroškega dela Slovenije k temu velikemu uspehu. Ob zadovoljstvu, ki ga pri tem čutimo, se spominjamo prve samokolnice, ki jo je odpeljal pred leti z gradbišča ravnatelj dr. F. Sušnik, spominjamo se šestošolcev, ki so znali organizirati delovne akcije dijaštva in skupaj s proforskimi zborom opraviti ves izkop in dograditi s prostovoljnimi delom milijonske vrednosti vse temelje do same vrhne plošče, spominjamo se delavcev železarne in naših graničarjev, ki so s prostovoljnimi delom priskočili mladini in proforskemu zboru na pomoč, spominjamo pa se tudi vseh tistih, ki so kot predstavniki ljudske oblasti pokazali tako izredno zanimanje za dograditev tega lepega poslopja.

2. zboljšati gnotne pogoje teh šol (šolske stavbe, oprema, učila, strokovna literatura itd.). V neki meri te možnosti obstajajo, saj je že 63% vseh šol elektrificiranih, a s tem se že dani pogoji za zboljšanje dela v šoli (kinoškafikacija). Vse te šole bi morale opremiti z radio sprejemniki. Doselej jih imamo na vseh šolah 550. Vendar le manjša števila odpadajo na nižje organizirane šole;

3. začeti z načrtnim proučevanjem metodično - didaktične problematike teh šol;

4. Na nižje organizirane šole bi morali nameščati strokovno usposobljene in življenjsko izkušene ljudi. V resnici je pa tako, da prav najmlajši pridejo na enooddelčne šole. Z ureditvijo materialnih razmer (stanovanje, oskrba in honoriranje za nadurno delo) bomo dosegli, da bo učitelj na nižje organizirani šoli zadovoljen na svojem mestu, da bo z veseljem delal in se poglobljal v študij ter s tem storil vse, da ne bodo nižje organizirane šole pastorek, marveč polnovredni član našega splošnoizobraževalnega šolstva.

Višje organizirane šole

Višje organiziranih šol je v Sloveniji 444, to je 39% vseh osnovnih šol, ki zajemajo v svoj okvir 71,9% vseh osnovnošolskih otrok. Po strukturi so te šole štirirazredne in osemrazredne. Štirirazrednih šol je 260 ter so v okrajih, kjer so nižje gimnazije, a osemrazrednih je 184.

Ceprav je v lanskem šolskem letu delovala komisija za reformo splošnoizobraževalnega šolstva, vendar sveti za prosveto in kulturo niso čakali na rezultate navedenega dela. Sami so urejali organizacijska vprašanja osnovnih šol, zlasti v zvezi z nižjo gimnazijo. Seveda je pri tem značilna neenotnost in čisto tudi nesmotnost in pedagoška nedogodnost teh koncepcij. Zaradi slabih uspehov v I. razredu nižjih gimnazij so poskušali reševati na različne načine problem prehoda iz osnovne v nižjo gimnazijo. Tako so nekateri okrajni uvedli poseben peti razred, ki naj bi bil nekak ovinek pred vstopom v nižjo gimnazijo. Vendar se ta tendenca ne vsiljuje več v taki meri, odkar so nekatere osnovne šole dokazale, da so njihovi učenci dosegli normalne učne uspehe v prvem razredu gimnazije, ker je pač osnovna šola vršila svoje delo s polno mero odgovornosti, skratka: njeno delo je bilo kvalitetno. Ker naj bi bil tuji jezik v prvih razredih gimnazije kamen spotike, so nekateri okrajni odprli osemletne šole, ki so imele enak učni program kot nižje gimnazije, vendar brez tujega jezika. V višjih razredih osemrazrednih šol so ponekod uvedli predmetni pouk in to ne strogo diferencirani po posameznih predmetih, marveč bolj po sorodnih skupinah.

Po dosedanjih ugotovitvah ustreza število osnovnih šol v LRS, saj zajemajo malone 100% vse šolobvezne otroke. Vendar bo potrebno urediti vprašanje šolskega omrežja, smotne razporeditve šol, določitve šolskih okolišev.

Šolski obisk

Šolski obisk je na osnovnih šolah dober - 94%. Vendar obstoji še vedno vprašanje obiska tistih učencev, ki so po odloku o šolski obveznosti dolžni obiskovati pouk do 15. leta. Predvsem v kmečkih predelih kaj radi izostajajo od pouka učenci, ki so dopolnili 14. leto. S kaznovanjem staršev, ker ne pošiljajo redno otrok v šolo, se položaj ni zboljšal. Odlok o osemletni šolski obveznosti, ki je izšel lansko leto namreč določa, da starše kaznuje okrajni sodnik za prekršek, kar pa je čisto neučinkovito, ker običajno vse obtožbe zastarajo. Kazen naj bi izrekli občinski ljudski odbori na predlog šolskega odbora.

Pouk - učni načrti

Vzporedno s prizadevanji za spopolnitvijo organizacijske strukture osnovnega šolstva, smo stremeli tudi za izboljšanjem notranje organizacije učnovzgojnega dela na naših šolah.

Zgolj čakanje na reformo splošnoizobraževalnega šolstva, ki naj bi jo učiteljsvo sprejelo kot rezultat preučevanja s strani teoretikov, brez nenehne borbe za izboljšanje učnih metod in oblik dela in v sami praksi, bi povzročilo zastoj v organski rasti našega šolstva.

Vsekakor predstavljajo novi začasni učni načrti za osnovne šole, ki so jih prejele šole v začetku leta 1953/54 prispevek pri rasti naše šole. Ti učni načrti predstavljajo v primerjavi s prejšnjimi določen korak naprej v naših prizadevanjih po zboljšanju vsebine dela. Res, da bo šole praksa potrdila njihovo vrednost, vendar že dosedanje rezultati kažejo, da so pedagoško in psihološko bolj utemeljeni od prejšnjih.

Ce pravimo, da so psihološko fundirani, hočemo poudariti, da bolj upoštevajo učencevo dojemljivost in zmogljivost. Otrlesi so se tege sistematike, ki je za to razvojno stopnjo osnovnošolskega učenca nesprejemljiva.

Ob pregledu dela šolskih inšpektorjev in rezultatov učiteljevega dela v razredu, smo ugotovili, da je učiteljsvo upoštevalo nove učne načrte ter se poglabilo v njegovo vsebino. Manj smo lahko zadovoljni z načinom posredovanja določenih učnih snovi. Metode dela ne ustrezajo našim naporom za izboljšanje ravni našega šolstva. Večina učiteljsva se namreč zgolj oklepa metodičnih navodil, ki jim jih je posredovala šola, ter ves pouk razvija po določenih, ustaljenih šablona. Tako postaja pouk odrazknjen od življenja in s tem tudi naše stvarnosti. Malodane večina našega učiteljsva ne išče novih, boljših poti in oblik dela, skratka ni ustvarjalnosti v njihovem delu. Vsekakor so tu tudi določeni razlogi. Mlajši se oklepajo šablona in učnih oblik, ki jim jih je nakazala šola v času študija. Pri starejših pa je vsako iskanje novih poti v učnem delu zavrla naša povojna pedagoška teorija, ki je v celoti odklonila pedagoško buržoazne epohe in to ne samo njeno vsebino, marveč tudi njene oblike in sredstva pouka, ki so konec konca le rezultat določenega razvoja in dela v šolstvu sploh.

Učila

V zvezi s poukom samim ter zboljšanjem metod dela, je vsekakor povezano vprašanje učil. To je šibka stran naših šol. V mnogih šolah, čeprav jih vodijo dobri in prizadevni učitelji, je pouk neživljenjski ali verbalen prav zaradi pomanjkanja učil, knjižnice in drugih didaktičnih pripomočkov. Proračunska sredstva, ki jih določajo okrajni odbori, so celo skromna. Razmerje med osebnimi in funkcionalnimi izdatki 1:1 je preveliko, če upoštevamo, da po višini funkcionalnih izdatkov v okrajnem proračunu za šolstvo ocenjujemo prizadevanja okrajnih odborov za uspešen razvoj šolskega dela. Samo za primerno naj navedemo, da je razmerje med osebnimi in funkcionalnimi izdatki v zapadnih državah vsaj 1:1, ali pa še višje. Kako bi naj uspešno napredovalo šolstvo v krškem okraju, kjer ima SPK v proračunu le 250.000 din za vse funkcionalne izdatke (učila, knjižnice itd.), in to za 48 osnovnih šol. Ali se je potem čuditi, če ugotovi inšpektor, da so v okraju šole brez zemljevidov FLRJ.

Učni uspehi

V zvezi z učiteljevo prizadevnostjo, z izboljšanjem metod dela pri pouku je vsekakor povezano vprašanje učnih uspehov. Kljub prejšnjim ugotovitvam in zahtevam po zboljšanju metod dela lahko ugotovimo, da so učitelji dosegli v tem šolskem letu pri učencih boljše učne uspehe. 80% šolobveznih otrok je z uspehom končalo razred. Dosegli smo predvzgojno raven.

Vendar se nam ob letošnjih učnih uspehih nujno vsiljuje vprašanje: ali so ti uspehi stvarni? Kako uspevajo učenci v nižji gimnaziji? Kako je v višjih razredih osnovnih šol, zlasti nižje organiziranih, glede učne snovi, učnega načrta?

Številčno izkazane uspehe ene ali druge šole najtočneje preverjamo, ko prestopajo učenci na nižjo gimnazijo. Kvaliteto dela osnovne šole najbolj potrjujejo dobri uspehi v prvem razredu nižje gimnazije. Iz poročil vemo, da se učni uspehi učencev v I. razredu gimnazije boljšajo, vendar pa se še pojavljajo zahteve po odpravljanju posebnih petih razredov.

Učni uspehi kažejo samo stopnjo, višino pozitivnih ocen, ne povedo pa nam, kolikšen je obseg učenčevega znanja, v kakšni meri je učitelj predelal učni program. Malone vsi učenci v LR Sloveniji izpolnijo osemletno šolsko obveznost, dejansko pa zaključijo svoje šolanje v 5 ali 6 razredu, se pravi, da si privojsijo znanje, ki ga zahteva učni načrt za 5. razred, čeprav so obiskovali šolo 8 polnih let. Večina otrok, ki obiskuje nižje organizirane šole, le formalno konča osemletno šolanje. Čeprav se je v primerjavi s prejšnjimi leti stanje letos nekoliko izboljšalo, bo ta neenakopravnost, ki obstaja med mladino večjih krajev in industrijskih naselij ter tisto, ki živi v oddaljenih predelih Slovenije, tako dolgo trajala, dokler ne bomo uvedli korenitih reform v našem šolstvu. Dotlej bo potrebno:

1. nadaljnje spopolnjevanje org. strukture šolstva;
2. zboljšanje socialnih razmer šolobveznih otrok;
3. ureditev materialne osnove naše šole.

Vendar ni dovolj, če se trudimo le za zboljšanjem gnotnih pogojev naše šole, marveč se moramo hkrati boriti za zboljšanje vsebine, oblike in metod dela v osnovni šoli. Gre za učiteljevo prizadevanje, skrb in predvsem za voljo dvigniti raven pouka in vzgoje. Prav zaradi teh odlik dosežejo mnogi naši šolniki tudi v težkih pogojih in s skromnimi sredstvi lepe učne in vzgojne uspehe.

Učiteljsvo

V tem šolskem letu je bilo glede na število otrok razmeroma zadošeno potrebam po učiteljsvu, saj je 10 okrajev dobilo toliko učiteljev, da so bile vse šole polno zasedene. Vseh učiteljev je bilo 4083, od teh je 150 honorarnih. V zadnjem času govorimo o »feminizaciji« učiteljskega poklica (sicer je isti pojav tudi pri drugih evropskih narodih), vendar je razmerje 1:5 v korist žena, le previsoko. Vsa prizadevanja za večji letošnji vpis moških na učiteljska so bila brezuspešna, bolj vabljivi so vsekakor drugi poklici, in to zaradi gnotnih in drugih razlogov.

Tečajniki

Malone 30% vseh učiteljev si je pridobil pogoje za učiteljsko službo v tečajih. Zaradi izstopanja tečajnikov iz učiteljske službe, ki niso položili vsaj prvega dela diplomskega izpita, se številčno stanje stalno menjava ter ne moremo posredovati točnih podatkov. V lanskem letu je opravilo predhodni diplomski izpit (realije) 49 tečajnikov, diplomski izpit v celoti pa 120 tečajnikov. Znanje pri diplomskih izpitih je bilo v glavnem skromno, vendar so posamezniki prav lepo obvladali predpisano snov. V letošnjih šolskih počitnicah, so bili zadnji poglavitni tečajji za diplomski izpit (pedagoška skupina, slovenščina in zgodovina). V nasprotju z našimi okolišnicami o zadnjih terminih za predhodne in diplomske izpite, so pogoji v prevedbenih odločbah, po katerih imajo prosvetni delavci z neopolno kvalifikacijo pravico, da dopolnijo strokovno kvalifikacijo v 4 letih od izdaje odločbe, to je do leta 1956.

V šolskem letu 1954/55 ne bo maturantov (razen 50 ponavljalcev iz vseh učiteljskih Slovenije), zato bi kazalo odpreti v Ljubljani devetmesečni učiteljski abiturientski tečaj.

Glede na službeno dobo je bilo vsega učiteljsva z 0-2 leti službe 21%, do 10 let 40%, do 20 let 17%, od 20 do 35 let 22% (Pripomniti moramo, da podatki niso docela popolni, ker jih 3 okrajji niso poslali). Do 10 let službe imajo torej 61% vseh učiteljev. Ta prevelika razlika med mlajšim in srednjim učiteljskim kadrom, ki ni samo občasen pojav, marveč se bo vlekla še dolgo let, nam povzroča težkoče. Manjkajo nam sposobni šolski upravitelji, ki bi bili dobri pedagoški svetovalci učiteljem ter dobri upravni vodje svoje šole.

Okrajni inšpektorji

Organizacijska in personalna struktura našega šolstva narekuje posebne pogoje in metode dela okrajnih šolskih inšpektorjev. Z vse večjimi kompetencami, ki jih pridobiva okraj na gospodarskem, zdravstvenem in kulturno-prosvetnem področju, postaja tudi funkcija inšpektorjev vse bolj samostojna, pomembnejša in odgovornejša.

V nekaterih OLO je pomanjkanje inšpektorjev že kar notorno. Res, da manjka srednjega učiteljskega kadra, iz čigar vrst so navadno prihajali dobri inšpektorji, vendar to ni edini razlog pomanjkanja inšpektorjev. V glavnem je slabo honoriranje razlog, da se ne potegujejo za inšpektorsko službo. Vse okrajne inšpektorje so doslej določevali okrajni sami, ker SPK LRS ni nikoli uspešno premestiti dobrega šolnika za inšpektorja.

Inšpektorji so v glavnem preobremenjeni z administrativnim delom. Le v redkih okrajih so osvobodeni upravnih poslov (Kranj, Soštanj, Ljubljana mesto).

Odnosi do okrajnih SPK

V delu in odnosih do okrajnih SPK povzroča mnogo težav pomanjkanje ustreznih predpisov, ki bi določevali pristojnosti tako šolskih upraviteljev, obč. SPK, okrajnih SPK, a prav tako republiškega SPK.

Spričo tega, se je dogajalo, da so okrajni SPK posegali v področja, ki so presegala njihovo pristojnost, in obratno, kjer bi morali okrajji sami ukrepati, so zahtevali intervencijo republiškega SPK. Tako so po nepotrebnem nastajale motnje, ki so zavirale delo.

Republiški SPK je moral v lanskem šolskem letu posredovati v mnogih primerih, ker je ugotovil, da bi nekateri ukrepi okrajnih SPK lahko zavrla določeno dejavnost v šolstvu (n. pr. samovoljno, neproučeno imenovanje 8 preglednikov v krškem okraju).

Nekateri okrajni odbori premeščajo in nastavlajo načelnike (Krško, Ljutomer, Tolmin), ne da bi se predhodno posvetovali ali zahtevali soglasje od SPK LRS, kakor določuje člen 154 Zakona o ljudskih odborih. Prav tako razrešujejo šolske inšpektorje ter jim določajo nove funkcije, ne da bi se predhodno posvetovali s SPK LRS. Res, da je naloga šolskega odbora SPK LRS manj regulatorno upravná in čedalje bolj inštruktivno usmerjevalna, vendar bi v sedanjí stopnji razvoja ko se nimamo zakona o splošno izobraževalnih šolah ter drugih predpisov, moral imeti SPK LRS še določene pristojnosti pri neposrednem usmerjanju šolske politike.

NIZJE GIMNAZIJE V SESTAVU OBVEZNEGA ŠOLSTVA

Število samostojnih nižjih gimnazij v LRS v šolskem letu 1953-54 je bilo 167. Po podatkih za 164 šol je bilo skupno 34.085 učencev (15.881 m. + 18.203 ž.). V nižjih razredih popolnih gimnazij pa je znašalo število učencev 14.649 (22.033 m. + 7.616 ž.). Skupno je bilo v 201 zavodu 48.734 nižješolcev (22.914 m. + 25.820 ž.).

Šolska mreža tega šolstva je tako izpopolnjena, da ima skoraj vsak kraj, kjer so ustrezni pogoji in zadostno število otrok, nižjo gimnazijo.

Ker je število nižjih gimnazij hitreje naraščalo, kot se je usposabljal in vzgajal potreben kader (I. 1946 smo imeli 22 višjih in 40 nižjih, I. 1947 je bilo ustanovljenih nadaljnjih 55 sedemletk, I. 1948 je 83, v I. 1950-51 pa so bile vse spremenjene v nižje gimnazije), se pouk in šolsko delo nista mogli razvijati do tiste stopnje, kot bi se v normalnih pogojih. Pomanjkanje kvalificiranega kadra je še danes zelo občutno, poleg tega pa je tudi njegova razvrstitev tako po posameznih šolah kot po okrajih zelo nehomogena. Na 167 nižjih gimnazijah poučuje 1.350 učnih oseb, med njimi je 14,4% s fakultetno izobrazbo, 30,1% predmetnih učiteljev, 6,6% strokovnih učiteljev, 43,3% učiteljev in 5,5% honorarcev. Po okrajih imajo največ usposobljenega kadra Kranj, Ljubljana, Celje, Maribor, Radovljica, Tolmin, zelo slabo pa so preskrbljeni Murska Sobota, Črnomelj, Gorica, Novo mesto, Soštanj, Slovenj Gradec... Tako so n. pr. v Belčinih na nižji gimnaziji z 11 oddelki 3 predmetni učitelji in 7 učiteljskih pripravnikov, na nižji gimnaziji v Mengšu pa pri 5 oddelkih, med katerimi sploh IV. razreda zaradi pomanjkanja učencev ni, 4 profesorji (za slov., ma., zg. in pedag.), na višji gimnaziji v Stični (isti okraj!) pa nimajo niti profesorja matematike - matematiko poučuje upokojeni 72-letni inženir! Podobnih primerov je več.

Glede na te pojave in na dejstvo, da je tudi vodstveni kader na nekaterih šolah zelo mlad in neizkušen (ravnatelji na nižjih gimnazijah so: 9 profesorjev, 1 prof. pripravnik, 43 predmetnih učiteljev, 10 predmetnih učiteljev-pripravnikov, 98 učiteljev in 4 učiteljskih pripravnikov), je potrebna vsestranska podpora s strani nadrejenih forumov, da se šolsko delo čimbolj vskladi in dvigne. Medtem ko pripada v normalnih pogojih naloga mentorstva in pedagoške pomoči ravnateljem zavoda, prevzemajo danes to nalogo deloma okrajni in pomožni inšpektorji, deloma tudi republiški inšpektorji. Zato je potrebno, da zasedejo ta mesta izkušeni prosvetni delavci vsaj z 10-letno prakso, ne pa da se nameščajo na ta mesta začetniki, ki so prav tako potrebni pedagoških naukov, kot tisti, ki naj jih obiskujejo.

Za strokovno in pedagoško izpopolnjevanje kadra se prireajo v počitnicah krajši poglobljitveni tečajji.

Tečajji so nujno potrebni za vzgojo kadra, za vnašanje pravega življenja v naše šolsko delo, za odpravljanje zastarelih metod dela, za hitrejšo rast in sodobnejši razvoj našega kadra.

Izmed učnih pripomočkov na tej stopnji so najvažnejši učbeniki. Vprašanje učbenikov bo v letošnjem letu rešeno, tako da bo za vsak predmet in za vsak razred učbenik. Na tem področju pogrešamo sodelovanja terena s pisci knjig. Te povezave kljub stalnim opozorilom nismo mogli vzpostaviti. Ustreznost se vse premalo preverja. Vsak ponatis ali predelava se opravlja bolj po občutkih pisca, kot po opozorilih in predlogih pedagoških delavcev, ki poučujejo v razredu.

Sprememba predmetnikov v zvezi z razbremenitvijo učencev je narekovala tudi spremembo učnih načrtov. Sama krčenja snovi v smislu zmanjšane števila ur ne bi dala ustreznih rešitev, če ne bi pri tem upoštevali še otrokovo razvojno stopnjo, njegov interes in dojemljivost. Pri izdelavi učnih načrtov smo mislili še na predvideno reformo obveznega šolskega

ga sistema in na razpoložljive učbenike. Zato sprememba učnih načrtov ni radikalna v smislu nekih posebnih principov, ampak vsebuje le določeno pregrupacijo gradiva. Ker imajo nižje organizirane osemletne šole glede na posebne oblike dela v kombiniranih razredih in glede na dejstvo, da končuje pretežni del učencev učno obveznost prej kot v 8. razredu, nekoliko spremenjen predmetnik in učni načrt, je potrebno regulirati prehod učencev, ki bi hoteli nadaljevati šolanje na normalnih šolah.

V zvezi z organizacijo šolanja na tej stopnji je nujno potrebna izdaja zakonskih predpisov, ki bi urejali vsa vprašanja na tem področju.

Glede na glasove s terena je potrebno urediti tudi šolski koledar, zlasti vprašanje pričetka in zaključka šolskega leta ter zimskega odmora.

VIŠJE GIMNAZIJE

A. OSNOVNI PODATKI

V Sloveniji imamo danes 34 višjih gimnazij, od katerih 7 še nima vseh osem razredov. Popolne višje gimnazije imajo: Ljubljana 10, Maribor 3, Celje 2, Brežice 1, Črnomelj 1, Gorica 1, Jesenice 1, Kamnik 1, Kočevje 1, Kranj 1, Murska Sobota 1, Novo mesto 1, Postojna 1, Ptuj 1, Ravne 1, Trbovlje 1. Brez osemih razredov (samo s petim, šestim in sedmim razredom) so višje gimnazije v Celju (II. gimnazija), v Ljubljani (VII. gimnazija), v Skofji Loki, v Stični. Brez sedmih in osemih razredov je gimnazija v Idriji. Samo s petim razredom pa sta višji gimnaziji v Sežani in v Zagorju kot podružnici Trbovlje.

Razpored višjih gimnazij po okrajih, število dijakov, povprečno število dijakov na eno višjo gimnazijo in povprečno število prebivalcev v okraju na eno višjo gimnazijo kaže naslednja razpredelnica:

Ime okraja	Štev. viš. gimn.	Štev. dij. v njih	Povpr. štev. dij. na 1 v. gimn.	Povpr. štev. preb. na 1. gimn.
1. Celje mesto	2	642	321	13.256
2. Celje okolica	—	—	—	—
3. Črnomelj	1	100	100	25.337
4. Gorica	2	305	102	34.759
5. Kočevje	1	210	210	34.340
6. Kranj	2	370	185	40.270
7. Krško	1	193	193	74.244
8. Ljubljana mesto	11	2540	230	12.778
9. Ljubljana okolica	2	260	130	60.030
10. Ljutomer	—	—	—	—
11. Maribor mesto	3	782	260	26.136
12. Maribor okolica	—	—	—	—
13. Murska Sobota	1	147	147	94.894
14. Novo mesto	1	180	180	67.848
15. Postojna	1	222	222	48.411
16. Ptuj	1	74	74	79.525
17. Radovljica	1	182	182	47.926
18. Sežana	1	31	31	32.237
19. Slovenj Gradec	1	214	214	50.811
20. Soštanj	—	—	—	—
21. Tolmin (Idrija)	1	83	83	40.027
22. Trbovlje	1	131	131	49.781
Skupaj	34	6046	185	48.425

Preglednica kaže nekatere neenakomernosti, kot n. pr. to, da imajo glede na število prebivalcev sorazmerno malo višjih gimnazij v okrajih Murska Sobota, Ptuj, Krško; da so okrajji Celje okolica, Ljutomer, Maribor okolica, Soštanj brez višjih gimnazij; da ima Ljubljana glede na število prebivalcev gotovo preveč višjih gimnazij, da imajo nizko organizacijsko podlago (po 150 dijakov v vseh štirih višjih razredih) višje gimnazije v Ptujju, Gorici, Črnomlju, Trbovljah ter v gimnazijah v okraju Ljubljana okolica, v Kamniku in Stični, da imajo dobro organizacijsko podlago (nad 200 dijakov v štirih razredih višjih gimnazij) višje gimnazije v Celju, Mariboru, Ljubljani, Postojni in Kočevju.

Podatki o vpisu na višjo gimnazijo in o vpisu na univerzo iz višjih gimnazij so razvidni iz naslednje razpredelnice:

Vseh dijakov, ki so uspešno dovršili IV. razred nižjih gimnazij v šolskem letu 1952-53 je bilo:	
rednih	6773
privatnih	23
skupaj	6796

Od tega se je vpisalo:

Vrsta šole	Se je vpisalo v septembru v %
V. r. viš. gimn.	2294 33,7%
I. let. učit.	398 5,8%
I. let. sred. vzgoj. šole	70 1,0%
I. let. sred. strok. šol	1005 14,7%
S k u p a j	3767 55,4%

Solsko leto	Absolventov viš. gimn. LRS	Vpisanih na visoke šole	Se ni vpisalo	% vpis
		v I. s.		
1951-52	826	1450	43	95,0%
1952-53	961	1623	42	94,0%

Iz preglednic povzemamo predvsem dve važni ugotovitvi. Prvič, da gre od vseh dijakov, ki so z uspehom dovršili osemletno šolanje na najbolj teoretično vejo našega srednjega šolstva, to je na višjo gimnazijo 33,7%. Drugič pa, da gre okoli 95% vseh maturantov na višjih gimnazijah naprej na univerzo, oziroma na druge visoke šole. Ti procenti so zelo visoki, če jih primerjamo s podatki v drugih državah. Tako n. pr. gre na liceje, gimnazije in druge podobne šole, ki vodijo na univerzo, navedeno število dijakov, ki so končali nižji cikel srednje šole (izraženo v procentih).

Italija	10%	Nemčija	15%
Svedska	12%	Francija	17%
rveška	15%	Anglija	22%

Oglas

VODSTVA VSEH ŠOL V LJUDSKI REPUBLIKI SLOVENIJI OBVEŠČAMO, DA IMAMO NA PRODAJ PO ZNIZANIH CENAH NASLEDNJE KNJIGE IN UČBENIKE:

Gerlanec - BERILO ZA NIZJE STROKOVNE ŠOLE

Borštnik - SLOVENSKO BERILO I.

Borštnik - SLOVENSKO BERILO II.

Borštnik - SLOVENSKO BERILO III.

Fink - SLOVENSKA JEZIKOVNA VADNICA ZA OSNOVNE ŠOLE.

SLOVENSKO BERILO IV. (1948)

SLOVENSKO BERILO VII. (1949)

SLOVENSKA JEZIKOVNA VADNICA ZA STROKOVNE ŠOLE

Finžgar - SRBSKA VADNICA I.

SRBSKA ZACETNICA ZA OSNOVNE ŠOLE

Ilešič - GOSPODARSKA GEOGRAFIJA SVETA

Sokolovič - ZEMLJEPIS ZA I. RAZRED UČENCEV V GOSPODARSTVU

Bohinec - OBČI ZEMLJEPIS

Kranjec - ZEMLJEPIS I.

Obлак - Savnik - ZEMLJEPIS FLRJ

Interesenti naj se pisмено ali ustno javijo na ravnateljstvu

GOSTINSKE ŠOLE

LJUBLJANA - PRIVOZ 11

Šola in muzej

(Ob zaključku muzejskega tedna.)

Muzeji so znanstveni in prosvetni zavodi, ki s metodičnim razstavljanjem dokumentarnih predmetov podajajo določeno vprašanje ali dejavnost. Z dokumentarnimi razstavami dvigajo nazornost podajanja do višine, ki je govorne beseda ali tiskana knjiga ne zmorejo, kar je posebno važno za izobraževanje optičnih tipov, ki sestavljajo večino ljudi. Zaradi tega je vprašanje o razmerju med šolo - od ljudske do visoke - in muzejskega vprašanja nazornega pouka, izobraževanja in omikarja sploh.

Vsaka šola ima kabinete s ponazorili, ki jih rabi za ponazorjevanje predavanj in podobno ima vsaka knjiga slike. Vendar so praktično zbirke v šolskih kabinetih v prvi vrsti tipološke in niso kot take sposobne, da bi zajele nazorno širša vprašanja. Zaradi tega je znanstvena naloga muzejev in prosvetna naloga

Okrog šolskih knjig

Z uredbo o ustanovitvi Državnih založb Slovenije je dobita ta založba naloga, da izdaja šolske knjige za vse šole v Sloveniji. Danes je v tem pogledu drugače, saj lahko katerikoli založba v Sloveniji izdaja učbenike.

Skrb za pridobivanje avtorjev in določitev učbenikov je imela prva leta po osvoboditvi bivše ministrstvo za prosveto. Za to nalogo so se brigali predmetni inšpektorji, poiskali so avtorje, se z njimi pogovarjali, pregledovali rokopise, oskrbeli strokovne ocene, predložili rokopis ministrstvu v odobritev in ga odobrenega oddali nato založbi v tisk in izdajo. Leta 1950 je bila vršena na ministrstvu prosvete delna reorganizacija v zvezi s službo inšpektorjev in so pripravili komisije za posamezne stroke. Za vsako skupino predmetov je bila določena komisija. Njena dolžnost je bila najti avtorje ali sestavljalce učbenikov ustrezne stroke, sodelovati s pisci pri pripravi in skrbeti, da bo rokopis pravočasno oddan. Komisija je nato opremila rokopis s strokovnimi ocenami in ga predložila ministrstvu za prosveto v odobritev.

Leta 1952 so bile vse te komisije uklenjene. DZS pa je prevzela dolžnost, da sama išče avtorje šolskih knjig, oskrbi potrebno oceno tako po strokovni kakor metodični in jezikovni strani ter predloži v vsem potrebnem materialom rokopis novega učbenika pristojnim činiteljem v odobritev. Tako stanje je trajalo do leta 1953, ko je Svet za prosveto in kulturo ponovno prevzel skrb za pridobivanje avtorjev. Pri tem pa mu pomaga tudi redakcija DZS.

Ves čas se že kaže potreba, da bi mogla DZS samostojno izdajati standardne učbenike v večjih nakladah, ki bi krile potrebo za več šolskih let. S tem bi se izognili ponatisom in bi s ponatisi ne obremenjevali tiskarn. Ker pa naši prosvetni forumi iščejo vedno novih poti za čim uspešnejši pouk, se nujno morajo popravljati učni načrti, z njimi se menja tudi učni pripomočki, to je v prvi vrsti šolske knjige in založba tako nikakor ne more zalagati knjig za daljšo dobo, ker bi ji obžele v skladu z izdajami zastarelosti in neuporabnosti. Za letošnje šolsko leto je bilo pripravljeno 41 ponatisov šolskih knjig iz prejšnjih let, ki bodo za to leto še dobro služili, kljub spremenjenim učnim načrtom. Zato je nepravilno, da nekateri profesorji in učitelji zavračajo lanskoletne ali predlanskoletne knjige, ki so v ponatisu izšle v letošnjem letu in trmasto zahtevajo učbenike z letnico 1954. Vse omenjene knjige so popolni ponatisi (razen Slovenskih beril za nižje gimnazije, ki pa so izpraznjeni le v toliko, da je iz prvih izdaj za določeno šolsko leto. Zato so tudi stara Slovenska berila uporabna, saj profesor lahko izpusti v teh izdajah črtana berila, novih sestavkov pa v letošnjih ponatish sploh ni.

Novih šolskih knjig je v letošnjem letu izšla DZS 32. V tisku je še 12 učbenikov, ki bodo izšli v prihodnjih mesecih, tako »Peta čitanka« za osnovne šole, A. Flaccos: Izbor iz Tacitovih del, Biologija za VIII. razred gimn., Francoska literarna čitanka, Nemška vadnica, IV. del, in več učbenikov za strokovne šole.

Tudi letos so izšle in bodo še izšle nekatere šolske knjige z zakasnitvijo. Založba ne more vplivati na pravočasno izdajo, ker so nekateri učbeniki še v delu pri posameznih avtorjih, pri drugih pa so zopet recenzije zahtevale toliko popravkov, da jih avtorji še niso mogli izvršiti.

Lansko leto je DZS v sporazumu s Svetom za prosveto in kulturo LRS razpisala natečaj za 20 učbenikov, ki naj bi bili sestavljeni po novih učnih načrtih. Rok razpisa je bil 1. september. Ker pa so bili v tem letu učni načrti zopet popravljeni, je bil razpisni rok podaljšan do 1. decembra letošnjega leta. Med razpisnimi knjigami je nekaj takih, ki jih danes sploh še nimamo, n. pr. Srbska in hrvaška vadnica za III. in za IV. razred gimn., Slovensko berilo za V. razred gimn., Slovensko slovnost, Anorganska in organska kemija, Zemljepis za V. razred gimn., Fizika za višje razrede gimn. itd.

Za pouk prvega tujega jezika na gimnazijah so za prve štiri razrede na razpolago vsi učbeniki, za višjo gimnazijo pa bo treba pripraviti za angleščino še literarno čitanko in pa berilo z zaokroženimi krajsimi teksti za vse razvojne stopnje v ceneni izdaji. Tako berila so potrebna tudi za francoščino in nemščino.

Za pouk drugega tujega jezika so na razpolago ustrezni učbeniki samo za angleščino, dočim pri nemščini in francoščini morajo dijaki uporabljati učbenike za nižjo gimnazijo, ki njihovi razvojni stopnji niso docela primerni.

Cene učbenikov so bile v javnosti že pojasnjene. Pove-mo lahko samo to, da DZS napravi vse kar more za njih pocenitev, saj je letošnje izdaje kljub povišanemu proizvodnim stroškom, ki so se v zadnjih dveh letih dvignili za več kot sedemkrat, dala na trg po starih cenah. Zato jih je seveda morala subvencionirati, v kolikor niso zadoščale subvencije Sveta za prosveto in kulturo LRS.

Se nekaj besed o šolskih zvezkih. Svet za prosveto in kulturo LRS je za letošnje šolsko leto predpisal novo vrsto zvezkov za šolske naloge, ki se razlikujejo od lanskoletnih tako po obliki kot velikosti in črtovju. Izdelati je bilo potrebno za te zvezke posebno obliko papirja, ki ga tovarna ni imela v svojem produkcijskem načrtu. Ker ima pre-majhno kapaciteto, je nekoliko zakasnila z dobavo papirja za šoloobvezne zvezke. Prav tako je podjetje »Karton«, ki izdeluje zvezke, moralo postaviti nov stavek za črtovje. Vkljub navedenim zaprekam pa so nekatere vrste teh zvezkov že izdelane in že v prodaji, ostale pa bodo v nekaj dneh.

Nekateri kraji v Sloveniji imajo na zalogi zvezke iz prejšnjih let. Z odobritvijo Sveta za prosveto in kulturo LRS šole lahko še uporabljajo te zvezke v tem šolskem letu.

Tak je trenutni položaj okrog šolskih knjig in zvezkov. Vsi iskreno želimo, da bi čim hitreje in uspešneje premostili težave, ki smo jih omenili, saj nam je vsem na tem, da pomagamo čim bolj izobraziti našo mladino.

B. MREŽA NAŠIH VIŠJIH GIMNAZIJ IN VPRAŠANJE ODPIRANJA NOVIH

Za primerjavo števila višjih gimnazij na področju LR Slovenije v šol. letu 1953-54 s številom višjih gimnazij na področju Dravske banovine leta 1939-40 kaže naslednja preglednica:

Višjih gimnazij	Število višjih gimnazij			Štev. 1. v. gimn. učen. na preb.
	zasebne samo-	držav.	skup.	
	uprav.			
1939-40 ¹	2	14	18	66.418
1953-54 ²	—	34	34	66.463

Mreža višjih gimnazij se je po osvoboditvi dokaj zgostila. Nove višje gimnazije niso zrasle samo v izrazito industrijskih središčih, kot n. pr. na Jesenicah, v Kamniku, v Ravnah, v Škofji Loki, temveč tudi v gospodarsko zaostalejših predelih (Ajdovščina, Brežice, Črnomelj, Nova Gorica, Sežana, Stična). Takšna zgostitev mreže višjih gimnazij je bolj ustrezala želji prebivalstva po višji izobrazbi, manj pa je bila v skladu z materialnimi in personalnimi pogoji, od katerih je znatno odvisno, koliko bodo dosegle svoj smoter.

Mreža višjih gimnazij je, če jo motrimo pokrajinsko, še nepopolna v Prekmurju, oziroma v ljutomerskem okraju, prav tako pa na področju med Celjem in Ravnami, kjer se tako Velenje kot Šoštanj naglo razvijata v večji industrijski središči.

Višje gimnazije morajo doseči smoter le pri dobri materialno-organizacijski podlagi (zgradba, kabineti, učila, internati). Višja gimnazija zahteva za uspešen pouk ne samo mnogo več investicij, marveč tudi poznejše rednih stalnih izdatkov za materialno in funkcionalno poslovanje. Za posamezne kraje oziroma okraje bi bilo mnogo ceneje, da pošljejo z rednimi letnimi stipendijami svoje dijake nižjih gimnazij na sosedne močnejše gimnazije, ali celo, da tam organizirajo svoje internate, kot pa da prevzemajo nase težka bremena za stavbo in za materialno in funkcionalno poslovanje eventualno novoodprtih višjih gimnazij.

V interesu celotnega šolstva ni bilo, da ne bi šli več na otvarjanje novih višjih gimnazij povsod, kjer se take želje pojavijo, marveč na izboljšanje ekonomske baze že obstoječih gimnazij, na izboljšanje kvalitete učnega kadra in na izgradnjo internatov, ki naj bi sprejemali dijake z različnih nižjih gimnazij.

O odnosu med izdatki za enega učenca osnovnih šol in enega dijakca gimnazij povprečno na eno leto govori naslednja preglednica.

	osnovna šola	gimnazija
Slovenija 1939-40	707 din	1300 din
Slovenija 1952-53	4250 din	6350 din

Vprašanje učnega kadra na gimnazijah, učiteljskih in srednjih strokovnih šolah

Število kvalificiranega učnega kadra na gimnazijah in učiteljskih se v zadnjih letih še vedno ni povzpelo na višino, kakor bi bilo želeli, medtem ko je stanje na srednjih strokovnih šolah že zadovoljivo.

Z otvortvijo številnih samostojnih nižjih gimnazij je stopilo vprašanje strokovnega učnega kadra v kritični stadij, ki bo trajal vsaj še 3-4 leta, če ne bodo prišle glede šolskih tipov kake temeljne spremembe. Način, kako smo pri višjih gimnazijah z mnogimi oddelki izračunavali za vsako predmetno skupino globalno število potrebnih učnih ur in učiteljev, se pri nižjih gimnazijah z 2-5 oddelki ne obnese, ker zahtevajo za vsako strokovno skupino kvalificiranega učitelja ravno tako kakor gimnazije z večjim številom oddelkov. Tako pridemo n. pr. pri prirodoipisu in zemljepisu-zgodovini do nepričakovanih rezultatov: po globalnem številu učnih ur bi število zastopnikov omenjenih strokovnih skupin malone zadostovalo, manjka pa jih v resnici najmanj po 70. Podoben primer je z nemščino, samo da ta predmet deloma zasedajo honorarne upokojene učiteljice iz dobe, ko so se na srednjih šolah in učiteljskih tega jezika še dobro naučili.

UČNI KADER ZA GIMNAZIJE IN UČITELJSKA ZA SPLOŠNO IZOBRAŽEVALNE PREDMETE

Filozofska fakulteta nam je dala do konca 1953 okrog 1500 diplomantov; od teh je stopilo v šolsko službo 1.050 (70%). V službi jih je še na srednjih in strokovnih šolah 53%. — Od 346 diplomantov zadnjih štirih let je stopilo v šolsko službo le 168 (48%), kar je za 22% pod povprečjem. Zakaj? Velika večina diplomantov, posebno ženskih, želi za vsako ceno ostati v Ljubljani ali v bližnji okolici, od koder bi se lahko vozili v Ljubljano iz rodbinskih, socialnih, materialnih in drugih osebnih razlogov. Periferne gimnazije (Ravne, Murska Sobota, Gorica itd.) so profesorom kandidatom malo privlačne. S študentskim zakonom vezane pare je skoraj nemogoče premakniti iz Ljubljane. Če dobi en zakonec mesto v Ljubljani, ga čaka drugi kot honorarjec ali slično, dokler ga ne nastavi v Ljubljani, bodisi v šoli bodisi kot korepondenta v kakem podjetju, ki bolje plača, ali kje drugje. Velika krivda na tem, da je tako težko dobiti profesorja za teža mesta, je tudi upravičena bojazen, da bi morali tam ostati, kar se jim po izvršeni dekoncentraciji prosvetne uprave lahko tudi pripeti. Dobrejša in porabnega šolnika OLO zelo neradi puste s svojega področja na boljše mesto in SPK LRS ne more vedno dati obljubljenega novince v zameno, če se jih premalo javi. Dogodil se je že primer, da se je zakonska dvojica rešila nepopolnega službenega mesta — z odpovedjo službe in jo dobila potem znova na mestu, kjer je našla zase boljše življenjske in šolske razmere. Vprašanje zase je pomanjkanje stanovanj za prosvetne delavce. Vojska, OLO, podjetja skrbijo za stanovanje svojim delavcem in uslužbencem, le za potrebe prosvetnih delavcev so merodajni faktorji mestna prosto gluh. Skrajno neugodne stanovanjske razmere v Gorici, Postojni, na Ravnah, v Murski Soboti, Tavbovljah itd. onemogočajo poročenim prosvetnim delavcem sprejeti ponujena učna mesta, neporočeni pa se morajo pogosto stiskati po podstrešnih sobah, hoditi ali voziti se na šolsko delo po uro in več daleč; iz Kamnika in Domžal se večina profesorjev vozi dnevno v Ljubljano. Fakultete, inštituti, knjižnice, muzeji, arhivi, uredništva... odtegujejo precej univerzitetnih diplomantov učnemu poklicu, za katerega so se pripravljali. Pogoste spremembe v učnem načrtu zopet večajo število profesorjev, ki morajo učiti skoraj izključno predmete, za katere se na univerzi niso pripravljali, n. pr. diplomanti iz rusčine, francoščine, pedagogike-filozofije. Vedno večja specializacija študija na filozofiji (sama geografija, matematika itd.) manjšajo uporabnost kandidatov na srednjih šolah. Glavni primanjkljaj na kandidatih za pouk na višjih gimnazijah nosijo še vedno matematika, fizika, kemija in germanistika obeh vej, čeprav je vpis za zadnjo prav dovoljen, če ne previsok.

Ker prihaja v srednje šole pre malo diplomiranih kandidatov, je učna uprava prisiljena sprejeti absolvente brez diplome, ki se javljajo, tu in tam celo absolvente ekonomske in drugih fakultet. To je zasilen izhod iz zadrege, ki pa tem ljudem odlaga diplomski izpit navadno v nedogled. Takih absolventov, ki jih je zlasti prenehanje stipendij in otroških doklad (posebej pri poročenih) prisililo ozreti se za zaslužkom, je sedaj v srednješolski službi z univerze 76, z višje pedagoške šole pa skoraj ravno toliko.

Številčno stanje vodilnega kadra (ravnateljev) na gimnazijah, učiteljskih in na srednji vzgojiteljski šoli je razvidno iz naslednje tabele:

Sola	štev. šol	prof. št.	prof. št. št.	predm. uč. št.	predm. uč. št. št.	uč. št.	uč. št. št.	m.	z.	skupno
Viš. gimn.	33	27	—	5	1	—	—	27	6	33
Niž. gimn.	167	9	1	45	10	98	4	143	24	167
Učiteljska	5	4	—	1	—	—	—	2	3	5
Sred. vzg. š.	1	1	—	—	—	—	—	—	1	1
Skupaj	206	41	1	51	11	98	4	172	34	206
								83,5%	16,5%	

Pripravniki kot ravnatelji ali pomožni inšpektorji na srednjih šolah sa devet let po osvoboditvi — anahronizem, posebno, če je ravnatelj najnižje kvalificiran in ima najmanjše število let šolske službe.

¹ Dravska banovina
² LR Slovenija s priključeno Primorsko in Istro
³ 7 višjih gimnazij je nepopolnih, imajo samo posamezne razrede od V. do VII.

Številčno stanje učnega kadra na gimnazijah in učiteljskih po izobrazbi.

Šola	skupno štev. uč.	univerza	VPS	strok. šole	učit.	hon.
Viš. gimn. (33)	1022	571	199	45	63	145
niž. g. (167)	1350	193	407	90	585	75
učit. (5)	125	72	15	8	4	26
vzg. š. (1)	20	8	4	3	—	5
Skupaj	2517	844	625	146	651	251
		33,53%	24,83%	5,80%	25,85%	9,97%

Pri pregledu gornje tabele pada v oči, da se število učiteljev s fakultetno izobrazbo na nižjih gimnazijah in število učiteljev z izobrazbo VPS na višjih gimnazijah približno krije. Zamenjava bi bila zelo koristna in umestna, ko bi bila zaradi osebnih in krajevnih razmer mogoča. Visoko število profesorjev imajo nižje gimnazije Zagorje, Domžale, Trzin, v Kranju, Ljubljani, Celju in Mariboru. Predmetni učitelji na višjih gimnazijah poučujejo večinoma v nižjih razredih. Relativno visoko število osnovnošolskih učiteljev na višjih gimnazijah sestavljajo deloma učiteljice za srbohrvaščino (žene — Srbinke ali Hrvatice itd.). Težko pa je razumeti potrebo po nastavitvi učit. pripravnikov na višjih gimnazijah. Število honorarcev je na nižjih gimnazijah znatno večje kot izkazano (75); ker so to večinoma učitelji z osnovne šole v isti šolski zgradbi z nekoliko urami na nižji gimnaziji, so njihove ure (4600) preračunane na število učnih oseb, ki bi bile zanje potrebne, da se izognemo dvojnemu številu oseb. Skoraj polovica honorarcev na višjih gimnazijah so absolventi fakultete brez diplome.

Perspektive glede kvalificiranega učnega kadra

Če bi hoteli nadomestiti nekvalificirano učno osebje in honorarce na gimnazijah in učiteljskih do določene meje (izkušeni učitelji bi naj ostali), bi bilo danes potrebno še kakih 150 profesorjev, 500 predmetnih učiteljev in 150 strokovnih učiteljev. V prihodnjih šestih letih (do 1960) bo odpadlo zaradi upokojitve, smrti, odpovedi itd. skupno predvidoma 300 kvalificiranih učnih oseb; s sedanjim primanjkljajem bi znašal minus leta 1960 — 1100 oseb. Ker se bo število univ. diplomantov po sedanjem vpisu v posamezne letnike do 1980 stopnjevalo vsaj do 130 letno in če bi se od pričakovanih 700 diplomantov oglasilo za šolsko službo vsaj 60%, tedaj bi lahko računali do l. 1960 s 420 novimi profesorji; od VPS je pričakovano ob sedanjem stanju vpisanih letno povprečno po 80, kar bi dalo v šestih letih 480, tako da bi dobile srednje šole do l. 1960 — 900 kvalificiranih oseb, torej letno okoli 150. S tem bi bilo stanje l. 1960 nekako uravnoteženo, ker popolnoma brez nekvalificiranih in honorarnih učnih oseb v določenih predmetih srednje šole sploh ne bodo mogle biti.

Učni kader po službeni starosti. Od kvalificiranega učnega kadra 1615 bo v naslednjih šestih letih doseglo pogoje za starostno upokojitev 204 (12,63%). Po osvoboditvi je službo nastopilo 867 (53,48%), iz tega je razvidno, da ima več kot polovica manj kot 10 let službe; učni kader se more torej smatrati kot mlad; pripravnikov je 485 (30%), kar je zelo visoko število.

Strokovni izpiti. Na srednjih šolah je manjše število prof. pripravnikov (10), ki so kljub 7-9-letni službi še brez strokovnega izpita. Vzrok tega nedostataka so zelo različni, predvsem pa osebni. Da se izognemo nadaljnjemu ex liti stanju, bi bilo umestno sestaviti komisijo, ki bi naj preiskala te primere in na podlagi dobljenih rezultatov odločila, kdo izmed teh pripravnikov naj dela skrajšani strokovni izpit — brez domače naloge in izpita za stroke — in kdo naj se odpusti iz službe.

Predmetni učitelji — stipendisti. Zaradi zagotovitve kvalificiranih učnih moči na svojih gimnazijah, so nekateri OLO, zlasti taki, ki trpe na pomanjkanju strokovnega učnega kadra, stipendirali osnovnošolske učitelje v času študija na VPS z obvezo, da bodo po diplomu na VPS v njihovem okraju služili. Pogostokrat se zgodi, da ti stipendisti odklanjajo nastop službe v kakem težjem kraju in si poiščejo protektorje v kakem drugem boljšem okraju, ki forsirajo njihove postavitev na boljšem mestu. Tako pride do neprijetnih sporov med OLO zaradi stipendistov, ki ne drže dane besede. Mišljenja smo, da se morata v tem primeru oba okraja sporazumeti za kako zamenjavo, drugače mora stipendist v okraju, ki ga je stipendiral, služiti vsaj tako dolgo, kakor je prejel od njega stipendijo.

Težave s personalnimi zadevami. SPK LRS vodi nad učnim kadrom stalno prosvetno evidenco in daje svoje soglasje k predlaganim namestitvam in premestitvam. Pogoji za dobro evidenco je seveda točno obveščanje SPK od OLO. Nekateri OLO svojih odločb glede učnega kadra ne dostavljajo redno. MLO Maribor je poslal odločbo o premestitvah in razmestitvah učnega kadra za š. l. 1953/54 na ponovno pismeno urgenco šolskega oddelka in na osebno intervencijo inšpektorjev šele 22. aprila t. l. Tako tolmachenje demokratizacije šolstva povzroča zmedo v prosvetni politiki.

Strokovne šole so z učnim kadrom za občeizobraževalne predmete in strokovne predmete dobro preskrbljene, ker ga lahko dobijo:

1. srednje strokovne šole so v večjih centrih, predvsem v Ljubljani.
2. število teh šol ni veliko, zato je možnost nezaželeno premestitve po službeni potrebi majhna in zato so srednje strokovne šole tudi pribežališče takih, ki za nobeno ceno nočejo zapustiti Ljubljane;

Učni kader na strokovnih šolah: 205 profesorjev, 43 predmetnih učiteljev, 64 strokovnih učiteljev, 1 učitelj, 35 učiteljev praktičnega pouka in 298 honorarcev, skupaj 646.

Predlogi

- V zvezi z zgoraj navedenim so potrebni naslednji ukrepi:
1. da se razširi kompetenca SPK LRS glede nameštajha in razmeščanja prosvetnih delavcev na šolah;
 2. da se najdejo mere in sredstva, da se na filozofski in prirodoslovno-matematični fakulteti dvigne procent absolventov, ki bodo diplomirali v prvem letu po absolutoriju;
 3. da morajo študenti na filozofski in prirodoslovno-matematični fakulteti poleg diplomskega izpita iz glavne stroke delati tudi še izpit iz stranskega predmeta;
 4. da se skrb, da bodo novinci pri vpisu na filozofsko fakulteto in prirodoslovno-matematično fakulteto pravilno informirani o potrebah po določenih strokah na srednjih šolah;
 5. da obdrži višja pedagoška šola strokovni skupni biologijakemija, zgodovina-zemljepis še vsaj dve šolski leti;
 6. da se postavijo v mestih z višjo gimnazijo vsaj zasilna stanovanja za učno osebje, če jih občine drugače ne morejo priskrbeti. Občine je treba obvezati k tej dolžnosti pod pretjno, da se jim sicer gimnazija ukine;
 7. da se da začetnikom, ki grede kot učne moči na srednje šole s težjimi življenjskimi pogoji, obljuba, da tam ne ostanejo proti svoji volji, dalje kot vnaprej določeno dobo.

Problematika na področju tujih jezikov

Organizacijska slika. V šolskem letu 1954/55 se bodo počevali naslednji tuji jeziki: angleščina, francoščina in nemščina. Prevladujoč položaj ima v naši republici nemščina, in to tudi v obsejnem pasu profi Avstriji.

Nemščina se poučuje na 130 nižjih gimnazijah, poleg tega pa še na 12 popolnih gimnazijah kot prvi tuji jezik, torej vsega na 142 zavodih.

Angleščina pa se poučuje na 22 nižjih gimnazijah in na 18 popolnih gimnazijah kot prvi tuji jezik, vsega torej na 38 zavodih.

Francoščina se poučuje kot prvi tuji jezik le na 2 popolnih gimnazijah, to je na VI. v Ljubljani in na II. v Mariboru.

Drugi tuji jezik, ki se od leta 1953/54 dalje poleg glavnega poučuje od 5. razreda, je angleščina na gimnazijah, kjer je glavni tuji jezik nemščina ali francoščina, francoščina na šestih gimnazijah: Ljubljana X., Ptuj, Škofja Loka, Črnomelj, Kamnik, Stična; nemščina pa na gimnazijah, kjer je (razen navedenih šestih) glavni tuji jezik angleščina.

Ta mozaik pa se komplicira s tem, da se zaradi prehodov z nižjih podeželskih gimnazij na višje odpirajo poleg razredov z enim glavnim jezikom, še razredi z drugim glavnim jezikom. V glavnem gre tu za nemščino. Tako je Novo mesto, ki naj bi kot prvi tuji jezik imelo angleščino, že lani in letos ponovno uvedlo kot prvi tuji jezik tudi nemščino, češ da je taka zahteva terena. Na drugi strani pa je s tem omogočen prestop na višjo gimnazijo v Novem mestu absolventom nižjih gimnazij z nemščino. Ljubljana pa je letos vpeljala na VI. gimnaziji poleg francoščine, ki je po cit. odločbi prvi tuji jezik, v dveh prvih razredih angleščino kot prvi tuji jezik, s tem da bi bila za ta dva razreda na višji gimnaziji francoščina drugi tuji jezik.

Na konferenci za učne načrte za višje gimnazije je prišlo do izraza mnenje, da naj se med tujimi jeziki primerno upošteva francoščina. Vsi navzoči so bili mnenja, da naj bi se kot drugi tuji jezik priporočala francoščina tam, kjer je prvi tuji jezik eden izmed germanskih (angleščina ali nemščina).

Vendar bi bilo treba pri tem poudariti, da je za reorganizacijo pristojen edino SPK LRS in da si morajo okraji za vsako spremembo izposlovati njegov pristanek.

UČNA URA BO BOLJ ŽIVAHNA IN RAZGIBANA,

Če bo učiteljevo besedo spremljala primerna risba ali skica na šolski tabli. Staro didaktično pravilo, znano vsakomur, ki mu je poverjen pouk mladine. V osnovni šoli brez tega enostavno ne gre. Če ni pri roki učila ali drugega ponazorila, kaj zaleže več ko risba, ki raste pred očmi člega razreda na črni deski vzporedno z učiteljevo razlago? In vendar se predvsem mlajše učiteljstvo ob najboljši volji ravno na tem polju dostikrat znajde v prav neugodnem položaju.

Toda brez potrebe! Tudi za to je poskrbljeno že leto dni.

MLADI RISAR izpod spretno roke Franceta Kunaverja lahko pomaga mimo vseh težav. V šestih zvezkih velike oblike je avtor nanizal štiri razvojne risarske oblike človeškega in živalskega telesa, telesnih gibov in raznih drugih ilustriranih oblik. Pričenja z najenostavnejšim, stiliziranim načinom.

Stilizirane oblike teles in gibov se poslužujejo danes vsi narodi sveta. Celo učbeniki za tuje jezike so opremljeni z njimi. Nekaj enostavnih črt in najbolj preprosti šolarček spozna pomen in smisel risbe, ki jo tudi sam lahko ponovi.

Človek v svojem domu, v pokleu, v vsem, kar ga obdaja in mu služi, v sivi dav-nini in v dobi tehnike, od detinstva do starosti, četveronožci, domači in divji, oživljajo v raznih tehnikah enega od zvezkov, ki ga zaključujeta prizor z lova na divjega mer-jasca in družina naših gozdnih živali. Oboje v barvah, zelo preprosto in enostavno.

Lasten zvezek imajo tudi ptice, prav tako žuželke, ki so jim priključene žabe, ribe, plezalci itd. ter končno še drevice z raznimi sadeži in stiliziranim cvetjem. Zaključek: dva ljubka praviljena motiva v barvah.

Ob tem priročniku bo tudi najbolj neveščega roka ustvarjala čuda na šolski tabli. Učitelj in učenec bosta našla vedno novih pobud, pouk bo oživilen, prevalela ga bo radost s teženjo za znanjem — uspeh bo popoln!

Zbirka Franceta Kunaver: MLADI RISAR je izšla lani v založbi »MLADINSKA KNJIGA« v Ljubljani, kjer jo interesenti tudi dobe, ako bi je krajevna knjigarna ne imela. (Cena 540 dinarjev.)

